

§ 186

Valtuutettu Emma Karin toivomusponsi Stansvikinkallion lahopuu- jatkumon turvaamisesta ja lahokaviosammalselvityksen toimenpi- de-ehdotusten huomioimisesta

HEL 2018-003706 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 14.3.2018 hyväksymän toivomusponnen (Emma Kari) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajille sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Timo Lindén, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 14.3.2018 Laajasalon Stansvikinkallion asemakaavaa ja asemakaavan muuttamista kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen: "Hyväksyessään kaavan kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän, miten alueella havaittujen uhanalaisten lajien säilymisen kannalta olennainen lahopuu jatkuo saadaan turvattua lähivirkistysalueella esimerkiksi opasteilla tai ulkoilupolkujen sijoittelulla. Lisäksi valtuusto edellyttää selvitetävän vuonna 2017 valmistuneen lahokaviosammalselvityksen pohjalta, miten selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset huomioidaan lajin säilymiseksi Helsingin alueella,

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

ja miten lahopuun lisääminen Helsingin metsissä toteutetaan." (Emma Kari).

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuilla.

Toivomusponnen johdosta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto.

Lahokaviosammal on erityisesti suojeltava laji, luontodirektiivin liitteen II laji sekä uhanalaisuusluokaltaan äärimmäisen uhanalainen (CR). Lahokaviosammaleen kasvupaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Lahokaviosammal kasvaa lahopuulla, tavallisimmin kuusella, ja on vaatelias kasvupaikkansa pienilmaston suhteen. Lahokaviosammal on kooltaan vain 1 - 2 cm, ja sen esiintymät ovat pieniä. Vuonna 2017 suoritettiin lahokaviosammalinventointi (Helsingin lahokaviosammalselvitys 2017) koko Helsingin alueella. Tällöin tehtiin 54 löytöä 32:lta eri alueelta. Helsingin metsillä on varsin merkittävä rooli lajin koko Suomen levinneisyyttä ajatellen.

Lahokaviosammaleen tyypilliset kasvupaikat ovat kuusivaltaisia lehtometsiä, puronvarsia, korpia ja niiden reunoja sekä pohjoisrinteiden kosteahkoja kangasmetsiä. Laji ei viihdy tulvivilla alueilla. Järeä, sopivan kosteaksi lahonnut maapuu on lahokaviosammaleen elinympäristöä. Laji voi elää useita kymmeniä vuosia samalla rungolla. Sammaleen kasvupaikalla täytyy olla jatkumo sopivaa lahopuuta: lahopuun tulee olla maaton noin kymmenen vuotta. Laji ei kestä mekaanista häiriötä, kuten tallaamista. Myös talousmetsämäiset hoitotoimet voivat herkästi vaurioittaa esiintymää.

Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä

Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä sijaitsee Laajasalon lounaisosassa tulevan Stansvikinkallion asuinalueen alueella noin sadan metrin päässä Koirasaarentiestä. Stansvikin esiintymä löytyi alueen asemakaavoitustyön yhteydessä. Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä on pienessä korpinoitossa kallioiden välissä. Esiintymä kasvaa pitkälle lahonneella kuusimaapuulla. Esiintymä löytyi vuonna 2016, ja se on elinvoimainen toistaiseksi vuoden 2017 uusintatarkastelun mukaan.

Löydön aikaan tekeillä ollutta Stansvikinkallion asemakaavaa muutettiin lahokaviosammaleen esiintymän vuoksi. Asuintalojen korttelialuetta pienennettiin, talojen massoittelemia muutettiin ja esiintymää käsittävä alu-

een osa merkittiin kaavaan lähivirkistysalueeksi (VL-1), joka tulee säilyttää luonnontilaisena ja jonka lahoppuujatkumo tulee turvata. Aluetta tulee myös hoitaa siten, että sen maisema- ja luontoarvot säilyvät. Aluetta ei saa muuttaa kaivamalla, rikkomalla tai ottamalla tai poistamalla maa- tai lahoppuainesta. Alueelle saa tehdä katualueiden viereen luiskia ja muita välttämättömiä rakenteita.

Pistemäinen esiintymä on keskellä lähivirkistysalueeksi merkittyä aluetta. Näin ollen lahokaviosammaleen esiintymä ja välitön elinympäristö on otettu huomioon ja turvattu riittävällä tasolla nykyisessä asemakavassa. Tulevan alueen luonnonhoidon kannalta lahokaviosammaleesiintymällä ja lähivirkistysalueen kaavamääräyksellä ei ole ristiriitaa, koska hoito on vaarallisten puiden kaatoa. Kaadetut puut jätetään maapuiksi, jolloin sammaleen potentiaalista elinalustaa luodaan lisää. Maapuilla estetään myös alueen kulumista.

Lahokaviosammaleelle on riittävästi potentiaalista leviämis- ja tukialuetta molemmin puolin Stansvikinlahtea, jossa on virkistys- ja osin luonnonsuojelualueeksi merkittyjä metsäalueita. Nämä metsät ovat hyvin lahoppuustoisia: niiden puusto on iäkästä ja monin paikoin metsä on sulkeutunut.

Stansvikinkallion lahokaviosammaleesiintymän säilyttämisen haaste on kasvava virkistyskäyttö Kruunuvuorenrannan asuinalueen rakentuessa. Keinoja esiintymän suojeluun ovat muun muassa kulunohjaus ja uudet polkureitit, jotka ohjaavat kulkua ja vähentävät luonnontilaisen metsän pohjan kulumista. Esiintymästä voidaan myös kertoa opastein, ja se voidaan tarvittaessa aidata. Toimenpiteet päätetään alueen jatkosuunnittelun yhteydessä. Sammaleen säilymisestä on huolehdittava myös rakentamisen aikana.

Lahokaviosammalselvitys

Vuonna 2017 valmistuneessa lahokaviosammalselvityksessä esitetään toimenpide-ehdotuksia lajin säilymiseksi koko Helsingin alueella. Toimenpide-ehdotuksina on sammaleen ydinalueen rauhoittaminen suojelupäätöksellä ja esiintymän häiriöttömyys. 1 - 10 hehtaarin kokoisia ydinalueita on tällä hetkellä Helsingissä 32 kappaletta. Ydinalueet määritellään tarkkojen esiintymäpisteiden ja niitä ympäröivän metsikkökentteen perusteella. Määrittely tehdään virkatyönä asiantuntijoiden voimin.

Luonnonhoidossa otetaan huomioon lahokaviosammaleen pistemäiset kohteet aina. Ne rajataan ensisijaisesti toimenpiteiden ulkopuolelle. Jos näillä alueilla jouduttaisiin kuitenkin kaatamaan vaarallisia puita, kaadetut puut jätetään maapuiksi lahokaviosammaleen kasvualustaksi sekä ohjaamaan kulkua ja estämään ydinalueen kulumista.

Lahokaviosammal ei viihdy aktiivisimmin käytetyillä metsäalueilla, koska se kärsii mekaanisista vaurioista tällaisilla paikoilla. Lahokaviosammalselvityksessä ehdotetaan kulumisen estämistä kulunohjauksen, reitien ja opastuksen keinoin. Huolena on toisaalta se, että lahokaviosammalsiintymän opastaminen tai muu merkintä saattaa houkuttaa ilkivaltaan. Lahokaviosammal näyttää viihtyvän parhaiten suhteellisen häiriöttömissä ja luonnontilaisissa metsissä, joissa on lahopuujatkumo. Selvityksessä ehdotetaan aktiivista lahopuun lisäämistä tukitoimena kohteissa, joissa ei ole muodostumassa sopivaa lahopuuta. Kuusten kaataminen tai runkojen ja tukinpätkien tuominen alueelle auttavat lahopuun syntymistä huomattavasti. Sopivan lahoamisasteen synty on kuitenkin hidas prosessi, joka tulee ottaa huomioon tässä menetelmässä.

Lahokaviosammalsiintymät otetaan huomioon luonnonhoidon suunnittelussa. Luonnonhoitoa suunniteltaessa näiden alueiden luonnonhoidon toimenpiteet sovitetaan niin, että lahokaviosammaleen elinympäristöt eivät vaarannu tai heikkene, ja luonnonhoidon keinoilla voidaan parantaa lahokaviosammaleen elinympäristöjä tuottamalla lisää lahopuuta.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Marja-Leena Rinkineva

Lisätiedot

Timo Lindèn, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 11.09.2018 § 427

HEL 2018-003706 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lahokaviosammal on erityisesti suojeltava laji, luontodirektiivin liitteen II laji sekä uhanalaisuusluokaltaan äärimmäisen uhanalainen (CR). Lahokaviosammaleen kasvupaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Lahokaviosammal kasvaa lahoppuulla, tavallisimmin kuusella, ja on vaatelias kasvupaikkansa pienilmaston suhteen. Lahokaviosammal on kooltaan vain 1 - 2 cm, ja sen esiintymät ovat pieniä. Vuonna 2017 suoritettiin lahokaviosammalinventointi (Helsingin lahokaviosammalselvitys 2017) koko Helsingin alueella. Tällöin tehtiin 54 löytöä 32:lta eri alueelta. Helsingin metsillä on varsin merkittävä rooli lajin koko Suomen levinneisyyttä ajatellen.

Lahokaviosammaleen tyypilliset kasvupaikat ovat kuusivaltaisia lehtometsiä, puronvarsia, korpia ja niiden reunoja sekä pohjoisrinteiden kosteahkoja kangasmetsiä. Laji ei viihdy tulvivilla alueilla. Järeä, sopivan kosteaksi lahonnut maapuu on lahokaviosammaleen elinympäristöä. Laji voi elää useita kymmeniä vuosia samalla rungolla. Sammaleen kasvupaikalla täytyy olla jatkumo sopivaa lahoppuuta: lahoppuun tulee olla maaton noin kymmenen vuotta. Laji ei kestä mekaanista häiriötä, kuten tallaamista. Myös talousmetsämäiset hoitotoimet voivat herkästi vaurioittaa esiintymää.

Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä

Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä sijaitsee Laajasalon lounaisosassa tulevan Stansvikinkallion asuinalueen alueella noin sadan metrin päässä Koirasaarentiestä. Stansvikin esiintymä löytyi alueen asemakaavoitustyön yhteydessä. Stansvikin lahokaviosammaleesiintymä on pienessä korpinotkossa kallioiden välissä. Esiintymä kasvaa pitkälle lahonneella kuusimaapuulla. Esiintymä löytyi vuonna 2016, ja se on elinvoimainen toistaiseksi vuoden 2017 uusintatarkastelun mukaan.

Löydön aikaan tekeillä ollutta Stansvikinkallion asemakaavaa muutettiin lahokaviosammaleen esiintymän vuoksi. Asuintalojen korttelialuetta pienennettiin, talojen massoittelua muutettiin ja esiintymää käsittävä alueen osa merkittiin kaavaan lähivirkistysalueeksi (VL-1), joka tulee säilyttää luonnontilaisena ja jonka lahoppujatkumo tulee turvata. Aluetta tulee myös hoitaa siten, että sen maisema- ja luontoarvot säilyvät. Aluetta ei saa muuttaa kaivamalla, rikkomalla tai ottamalla tai poistamalla maa- tai lahoppuainesta. Alueelle saa tehdä katualueiden viereen luiskia ja muita välttämättömiä rakenteita.

Pistemäinen esiintymä on keskellä lähivirkistysalueeksi merkittyä aluetta. Näin ollen lahokaviosammaleen esiintymä ja välitön elinympäristö

on otettu huomioon ja turvattu riittävällä tasolla nykyisessä asemakaavassa. Tulevan alueen luonnonhoidon kannalta lahokaviosammaleesiintymällä ja lähivirkistysalueen kaavamääräyksellä ei ole ristiriitaa, koska hoito on vaarallisten puiden kaatoa. Kaadetut puut jätetään maapuiksi, jolloin sammaleen potentiaalista elinalustaa luodaan lisää. Maapuilla estetään myös alueen kulumista.

Lahokaviosammaleelle on riittävästi potentiaalista leviämis- ja tukialuetta molemmin puolin Stansvikinlahtea, jossa on virkistys- ja osin luonnonsuojelualueeksi merkittyjä metsäalueita. Nämä metsät ovat hyvin lahoppuustoisia: niiden puusto on iäkästä ja monin paikoin metsä on sulkeutunutta.

Stansvikinkallion lahokaviosammaleesiintymän säilyttämisen haaste on kasvava virkistyskäyttö Kruunuvuorenrannan asuinalueen rakentuessa. Keinoja esiintymän suojeluun ovat muun muassa kulunohjaus ja uudet polkureitit, jotka ohjaavat kulkua ja vähentävät luonnontilaisen metsän pohjan kulumista. Esiintymästä voidaan myös kertoa opastein, ja se voidaan tarvittaessa aidata. Toimenpiteet päätetään alueen jatkosuunnittelun yhteydessä. Sammaleen säilymisestä on huolehdittava myös rakentamisen aikana.

Lahokaviosammalselvitys

Vuonna 2017 valmistuneessa lahokaviosammalselvityksessä esitetään toimenpide-ehdotuksia lajin säilymiseksi koko Helsingin alueella. Toimenpide-ehdotuksina on sammaleen ydinalueen rauhoittaminen suojelupäätöksellä ja esiintymän häiriöttömyys. 1 - 10 hehtaarin kokoisia ydinalueita on tällä hetkellä Helsingissä 32 kappaletta. Ydinalueet määrittellään tarkkojen esiintymäpisteiden ja niitä ympäröivän metsikkökäytön perusteella. Määrittely tehdään luontevasti virkatyönä asian tuntijoiden voimin.

Luonnonhoidossa otetaan huomioon lahokaviosammaleen pistemäiset kohteet aina. Ne rajataan ensisijaisesti toimenpiteiden ulkopuolelle. Jos näillä alueilla jouduttaisiin kuitenkin kaatamaan vaarallisia puita, kaadetut puut jätetään maapuiksi lahokaviosammaleen kasvualustaksi sekä ohjaamaan kulkua ja estämään ydinalueen kulumista.

Lahokaviosammal ei viihdy aktiivisimmin käytetyillä metsäalueilla, koska se kärsii mekaanisista vaurioista tällaisilla paikoilla. Lahokaviosammalselvityksessä ehdotetaan kulumisen estämistä kulunohjauksen, reitien ja opastuksen keinoin. Huolena on toisaalta se, että lahokaviosammaleesiintymän opastaminen tai muu merkintä saattaa houkuttaa ilkeiltä. Lahokaviosammal näyttää viihtyvän parhaiten suhteellisen häiriöttömissä ja luonnontilaisissa metsissä, joissa on lahoppuujatkumo. Selvityksessä ehdotetaan aktiivista lahoppuun lisäämistä tukitoimena

kohteissa, joissa ei ole muodostumassa sopivaa lahopuuta. Kuusten kaataminen tai runkojen ja tukinpätkien tuominen alueelle auttavat lahopuun syntymistä huomattavasti. Sopivan lahoamisasteen synty on kuitenkin hidas prosessi, joka tulee ottaa huomioon tässä menetelmässä.

Lahokaviosammaleesiintymät otetaan huomioon luonnonhoidon suunnittelussa. Luonnonhoitoa suunniteltaessa näiden alueiden luonnonhoidon toimenpiteet sovitetaan niin, että lahokaviosammaleen elinympäristöt eivät vaarannu tai heikkene, ja luonnonhoidon keinoilla voidaan parantaa lahokaviosammaleen elinympäristöjä tuottamalla lisää lahopuuta.

Käsittely

11.09.2018 Ehdotuksen mukaan

Kaupunkiympäristölautakunta päätti käsitellä toimialajohtajan kuudennen esityksen kokouksen viidentenä asiana.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Niina Strengell, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37072
niina.strengell(a)hel.fi
Antti Siuruainen, metsäsuunnittelija, puhelin: 310 75252
antti.siuruainen(a)hel.fi